

KS. ANDRZEJ KWAŚNIEWSKI* – WARSZAWA

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ ARCHIWUM DIECEZJALNEGO IM. BŁ. WINCENTEGO KADŁUBKA W KIELCACH ZA ROK 2019

Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach zostało założone w roku 2012 jako stowarzyszenie katolickie. Działa ono zgodnie ze statutem opracowanym w początkach działalności stowarzyszeniowej i opublikowanym w czasopiśmie „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” skupiającym kościelne inicjatywy archiwistyczne¹. Działalność stowarzyszenia jest regularnie przedstawiana w publikowanych sprawozdaniach².

* Ks. Andrzej Kwaśniewski – dr nauk humanistycznych w zakresie historii; wykładowca Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie; e-mail: andrzej220777@wp.pl
<https://orcid.org/0000-0001-7174-2122>

¹ A. Kwaśniewski, *Statut Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego Imienia Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” (dalej: ABMK), 107 (2017) s. 469-477.

² P. Kardys, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach*, ABMK, 103 (2015) s. 421-426 [za lata 2012-2014]; W. Cedro, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2015*, ABMK, 105 (2016) s. 435-441; A. Kania, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2015*, „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne” (dalej: ŚSAH), 5 (2016) s. 399-407; A. Kwaśniewski, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2016*, ABMK, 108 (2017) s. 477-481; A. Kwaśniewski, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2017*, ABMK, 109 (2018) s. 481-486; L. Frączek, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2017*, ŚSAH 7 (2018), s. 345-351. L. Frączek, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2018*, ŚSAH, 8 (2019) s. 307-312; A. Kwaśniewski, *Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2018*, ABMK, 112 (2019) s. 449-553. Na temat Towarzystwa opublikowane zostały dwie prace wskazujące na typologię działań statutowych oraz ukazujące działalność w świetle wskazań Papieskiej Komisji ds. Kościelnych

Niniejsze sprawozdanie stanowi kontynuację i obejmuje działalność w roku 2019. Prezentowana praca została oparta na sprawozdaniach i artykułach opublikowanych w czasopiśmie naukowych i w prasie oraz na Facebooku³. Ponadto działalność Towarzystwa znajdowała swoje miejsce w dokumentacji kancelaryjnej Towarzystwa⁴. W niniejszym tekście w tych miejscach, gdzie brak informacji w przypisie na temat źródła, należy zakładać, że wiedzę zaczerpnięto z dokumentacji kancelaryjnej lub z autopsji autora.

Od roku 2013 Towarzystwo organizuje działania naukowe w ramach programu *Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej*. Jego celem jest skupianie inicjatyw służących tworzeniu środowiska naukowego do badań nad kościelnymi dobrami kultury⁵. W 2019 r. w ramach programu wygłoszone zostały dwa referaty. Miejscem ich przedstawienia była Kuria Diecezjalna w Kielcach. W dniu 19 listopada ks. dr Andrzej Kwaśniewski przedstawił referat pt. *Ks. dr Józef Zdanowski – historyk Kościoła i archiwista (1887-1977)*⁶. Relacja ukazała się w prasie⁷. Spotkanie prowadził prof. Krzysztof Bracha. Ks. J. Zdanowski posiada publikowane biogramy autorstwa ks. Tomasza Wróbla⁸. Opracowania te pomijają mało dostępne rękopisy autorstwa ks. J. Zdanowskiego. Obecnie część manuskryptów została przejęta przez Archiwum Diecezjalne w Kielcach, część pozostała w Archiwum Norbertanek w Imbramowicach. Przeprowadzone bada-

Dóbr Kultury (Pontificia Commissio de Ecclesiae Bonis Culturalibus, j. wł.: Pontificia Commissione per i Beni Culturali della Chiesa): A. Kwaśniewski, *Kościelne Dobra Kultury jako narzędzie formacji Christi fideleslaici przy Archiwum Diecezjalnym w Kielcach*, „Veritati et Caritati”, 7 (2016) s. 115-143; A. Kwaśniewski, *Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego imienia błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach w latach 2012-2015*, w: *Nova et vetera. Aktualne problemy archiwów diecezjalnych w Polsce*, red. W. Żurek, Lublin 2016, s. 133-172. W sprawozdaniach za rok 2017 nie uwzględniono tekstu opublikowanego w późniejszym czasie: A. Jabłońska, *Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie – przykłady wykorzystania zasobów w badaniach dziejów staropolskiego duchowieństwa. Spotkanie w Towarzystwie Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach*, „Archiva Ecclesiastica. Biuletyn Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych”, 12 (2019) s. 147-151.

³ Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, <https://www.facebook.com/towarzystwoprzyjaciolarchiwumdiecezjalnego/> (dostęp: 26.05.2020); Studium Historii Diecezji Kieleckiej, <https://www.facebook.com/groups/1655306088077804/> (dostęp: 26.05.2020); Oratorium Świętych Diecezji Kieleckiej, <https://www.facebook.com/oratoriumswietychdiecezjikielckiej/> (dostęp: 26.05.2020); Kurs przewodników diecezji kieleckiej. Grupa miechowska, <https://www.facebook.com/groups/194700014201450/> (dostęp: 26.05.2020).

⁴ Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, dokumentacja kancelaryjna.

⁵ A. Kwaśniewski, *Program naukowy „Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej”*, s. 1, <http://www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/program-naukowy> (dostęp 26.05.2020)..

⁶ *Ks. Józef Zdanowski – historyk Kościoła i archiwista*, <https://www.facebook.com/events/1173132016230915> (dostęp: 26.05.2020)

⁷ W. B[urzawa], *Historyk Kościoła i archiwista*, „Niedziela”, 61 (2019) nr 49, (wkładka kielecka), s. VIII.

⁸ T. Wróbel, *Ks. Józef Zdanowski historyk kielecki*, „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 54 (1978) nr 1, s. 29-37. T. Wróbel, *Zdanowski Józef*, w: *Słownik polskich teologów katolickich (1918-1981)*, t. 7, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 485-487.

nia nad dorobkiem historiograficznym ks. J. Zdanowskiego pozwoliły na przygotowanie obszerniejszego artykułu⁹. Referat pozwolił na zaprezentowanie badań opartych nad niewykorzystanymi źródłami uzupełniającymi znacząco bibliografię podmiotową ks. J. Zdanowskiego. Planowany biogram zostanie opublikowany w czasopiśmie „Świętokrzyskie Studia Archiwalno-Historyczne”. W poprzednim roku podobne referaty poświęcono kieleckim archiwistom kościelnym: ks. Władysławowi Siarkowskiemu i ks. Tomaszowi Wróblowi. W dniu 10 grudnia prof. Waldemar Kowalski (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) przedstawił referat pt. *Słowo pisane a słowo mówione w nauczaniu ks. Benedykta Herbesta (ca. 1560)*¹⁰. Benedykt Herbest, jezuita związany jako wykładowca m.in. z Akademią Krakowską i Akademią Lubrańskiego, należał do czołowych polemistów katolickich. Wydał m. in. *Naukę prawego chrześcijanina* (Kraków 1566). Był to jeden z pierwszych katechizmów w języku polskim. Prezentowane wyniki badań będą opublikowane w formie artykułu¹¹.

Towarzystwo było reprezentowane na trzech konferencjach naukowych, na których ks. A. Kwaśniewski wygłosił referaty. W dniu 13 marca 2019 w Centrum Resurrectionis (Kraków, ul. ks. Stefana Pawlickiego 1) odbyła się XVII Ogólnopolska Konferencja Naukowa z serii „Duchowość klasztorów polskich: przekaz i komunikacja”. „Zmartwychwstańcy i odrodzenie Ojczyzny w 100. rocznicę odzyskania niepodległości przez Polskę”; referat pt.: *Posłannictwo narodu polskiego w pismach ks. Piotra Semenki*¹². W dniach od 31.05.2019 r. do 01.06.2019 r. na Świętym Krzyżu odbyło się sympozjum naukowe: „200 lat kasaty Świętego Krzyża. Kasata opactwa benedyktyńskiego ze Świętego Krzyża na Łyścu w 1819 roku – przyczyny, przebieg, konsekwencje”. Organizatorami byli: Misjonarze Oblaci MN ze Świętego Krzyża, Stowarzyszenie Per Crucem, Polskie Radio Kielce S.A., Wydział Humanistyczny UJK; referat pt.: *Starodruki lysogórskie w zbiorach bibliotek polskich*¹³. W dniu 30.11.2019 r. w siedzibie Kieleckiego Towarzystwa Naukowego w Kielcach na Rynku odbyła się konferencja naukowa: „Ks. Władysław Siarkowski – historyk, archeolog, etnograf, językoznawca. W hołdzie współpracownikowi Oskara Kolberga”. Organizatorami byli: Kieleckie Towarzystwo Naukowe i Muzeum Historii Kielc; referat pt.: *Wkład ks. Władysława Siarkowskiego w historiografię diecezji kieleckiej*¹⁴.

⁹ A. Kwaśniewski, *Dorobek historiograficzny księdza Józefa Zdanowskiego* [artykuł w druku].

¹⁰ *Słowo pisane a słowo mówione w nauczaniu ks. Benedykta Herbesta*, <https://www.facebook.com/events/562475897883394> (dostęp: 26.05.2020).

¹¹ W Kowalski, *The Catechism by Benedykt Herbest: Print and Orality in Religious Education on the Verge of the Modern Epoch* [artykuł w druku].

¹² *Zmartwychwstanie i odrodzenie ojczyzny*, <http://www.centrumcr.pl/2019/03/zmartwychwstancy-i-odrodzenie-ojczyzny/> (dostęp: 26.05.2020).

¹³ *Sympozjum naukowe*, <https://www.swietykrzyz.pl/aktualnosci/1453> (dostęp: 26.05.2020).

¹⁴ Konferencja naukowa *Ks. Władysław Siarkowski - historyk, archeolog, etnograf, językoznawca. W hołdzie współpracownikowi Oskara Kolberga*, <https://www.facebook.com/ktn.kielce/posts/kieleckie-towarzystwo-naukowe-serdecznie-zaprasza-30-listopada-2019-roku-na-konf/2443078239073680/> (dostęp: 26.05.2020).

Owocem współpracy Towarzystwa Przyjaciół Sztuki w Miechowie oraz Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. W. Kadłubka w Kielcach był referat przedstawiony w dniu 21 lutego 2019 r. w Domu Pracy Twórczej w Miechowie. Wystąpienie autorstwa ks. A. Kwaśniewskiego było związane z obchodami rocznicowymi powstania styczniowego i zostało zatytułowane *Udział duchowieństwa diecezji kieleckiej w manifestacjach patriotycznych poprzedzających Powstanie Styczniowe*¹⁵.

Obok nurtu badawczego na forum Towarzystwa prowadzono prace kształceniowe i popularyzujące dzieje Kościoła. W dniu 28 marca odbyła się konferencja w Wiejskim Domu Kultury w Szańcu¹⁶. W jej trakcie zostały przedstawione następujące referaty: Danuta Brandys, *Dzieje Sanktuarium Matki Bożej Bolesnej w Uniejowie*; Marcin Florek, *Dzieje Muzeum Ziemi Miechowskiej*; Artur Prędko, *Dwusetna rocznica kasaty klasztoru kamedułów w Szańcu*; Henryk Góra, *Łukasz z Koźmina autor postylli i proboszcz w Beszowej*; Kazimierz Gruszczyński, *Postawa Stefana Żeromskiego wobec ks. Teodora Czerwińskiego*; Iwona Sacha, *Kult kopii obrazu Matki Boskiej Śnieżnej*; Maria Spława-Neyman, *Sanktuarium św. Kingi w Nowym Korczynie miejscem odbywania małopolskich sejmików generalnych*; Maciej Terek, *Dzieje Sanktuarium Maryjnego w Dzierzgowie*. Pod kierunkiem Tomasz Mierzwy odbyło się również zwiedzanie miejscowej wystawy szopek krakowskich. W dniu 13 czerwca odbyła się konferencja w Kurzelowie¹⁷. Była ona połączona ze zwiedzaniem kościoła pokolegiackiego pod kierunkiem Beaty Gieroń. W Domu Kultury w Kurzelowie zostały przedstawione następujące referaty: Danuta Brandys, *Kolonia akademicka w Miechowie (1709-1734)*, Kazimierz Gruszczyński, *Kolonia akademicka w Kielcach (1724-1795)*, Sylwia Kaczkowska-Siwiek, *Jan Brożek, kurzelowczyk i intelektualista (1585-1652)*.

Nurt popularyzacyjny związany był z aktywnością członków Towarzystwa będących jednocześnie absolwentami trzyletniego Studium Historii Diecezji Kieleckiej. W ciągu roku odbyło się kilkanaście spotkań w grupach samokształceniowych. Miejscem spotkań był Antykwariat Naukowy im. Andrzeja Metzgera w Kielcach. Ich dopełnieniem było kilkanaście wyjazdów i pielgrzymek do kościołów oraz sanktuariów. Rozwijającą się formą pracy Towarzystwa była działalność sekcji medialnej polegająca na upowszechnianiu informacji o pracach Towarzystwa przez Danutę Brandys i Marię Spławę-Neyman¹⁸.

¹⁵ A. Gonciarz, Miechów. *Wykład w Domu Pracy Twórczej. Duszpasterze w powstaniu styczniowym*, 27 lutego, <https://dziennikpolski24.pl/miechow-wyklad-w-domu-pracy-tworczej-duszpasterze-w-powstaniu-styczniowym/ar/c13-14819302> (dostęp: 26.05.2020); M. Spława-Neyman, *Udział duchowieństwa diecezji kieleckiej w manifestacjach poprzedzających Powstanie Styczniowe*, „Gazeta Miechowska” 12 (2019) nr 289, s. 26.

¹⁶ Konferencja w Szańcu, <https://www.facebook.com/events/384796735695121> (dostęp: 26.05.2020); A. Dziarmaga, *Naukowo w Szańcu*, „Niedziela”, 61 (2019) nr 19, (wkładka kielecka), s. VI-VII.

¹⁷ Konferencja popularno-naukowa w Korzelowie, <https://www.facebook.com/events/756061264789869> (dostęp: 26.05.2020).

¹⁸ K. D[obrowolska], *Czuwania z Maryjnymi drózkami w Szczaworyżu*, 61 (2019) nr 21, (wkładka kielecka), s. VII; K. Dobrowolska, *Uczestniczycie w czymś szlachetnym*, „Niedziela”, 62 (2020)

W ramach współpracy z Świętokrzyskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku ks. A. Kwaśniewski wygłosił wykłady: *Zjazd we Wrocierzyżu w listopadzie 1862 roku. Seminarium kieleckie a Powstanie Styczniowe* (16.02.2019) oraz *Duchowieństwo w działaniach powstańczych* (18.05.2019). Działalność popularyzacyjna oraz udział w życiu religijnym sanktuariów były inspirowane wskazaniem Papieskiej Komisji ds. Kościelnych Dóbr Kultury.

REFERENCES / BIBLIOGRAFIA

Źródła

- Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach. Dokumentacja kancelaryjna.
- B[urzawa] W., Historyk Kościoła i archiwista, „Niedziela”, 61 (2019) nr 49, (wkładka kielecka), s. VIII.
- Dziarmaga A., Na straży nowokorczyńskiej pamięci, „Niedziela”, 61 (2019) nr 15, (wkładka kielecka), s. IV-V.
- Dziarmaga A., Naukowo w Szańcu, „Niedziela”, 61 (2019) nr 19, (wkładka kielecka), s. VI-VII.
- D[obrowolska] K., Czuwania z Maryjnymi drózkami w Szczaworyżu, 61 (2019) nr 21, (wkładka kielecka), s. VII.
- Dobrowolska K., Uczestniczycie w czymś szlachetnym, „Niedziela”, 62 (2020) nr 4, (wkładka kielecka), s. VII.
- Ol[chawa] K., Spotkanie wigilijne TPS w „Planecie”, „Gazeta Miechowska”, 13 (2020) nr 1 (297), s. 12.
- Splawa-Neyman Maria, Udział duchowieństwa diecezji kieleckiej w manifestacjach poprzedzających Powstanie Styczniowe, „Gazeta Miechowska”, 12 (2019) nr 289, s. 26.

Opracowania

- Cedro W., Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2015, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 105 (2016) s. 435-441.
- Frączek L., Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2017, „Świętokrzyskie Studia ArchiwalnoHistoryczne”, 7 (2018) s. 345-351.
- Frączek L., Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2018, „Świętokrzyskie Studia ArchiwalnoHistoryczne”, 8 (2019), s. 307-312.
- Jabłońska A., Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie – przykłady wykorzystania zasobów w badaniach dziejów staropolskiego duchowieństwa. Spotkanie w Towarzystwie Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, „Archiva Ecclesiastica. Biuletyn Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych”, 12 (2019) s. 147-151.

nr 4, (wkładka kielecka), s. VII (konferencja o św. Jadwidze Śląskiej); A. Dziarmaga, *Na straży nowokorczyńskiej pamięci*, „Niedziela”, 61 (2019) nr 15, (wkładka kielecka), s. IV-V (informacje o działalności Ligii Płonki); K. Ol[chawa], *Spotkanie wigilijne TPS w „Planecie”*, „Gazeta Miechowska”, 13 (2020) nr 1 (297), s. 12.

- Kania A., Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2015, „Świętokrzyskie Studia ArchiwalnoHistoryczne”, 5 (2016), s. 399-407.
- Kardyś P., Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach [za lata 2012-2014], „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 103 (2015) s. 421-426
- Kowalski W., *The Catechism by Benedykt Herbest: Print and Orality in Religious Education on the Verge of the Modern Epoch* [artykuł w druku].
- Kwaśniewski Andrzej, Dorobek historiograficzny księdza Józefa Zdanowskiego [artykuł w druku].
- Kwaśniewski Andrzej, Kościelne Dobra Kultury jako narzędzie formacji Christi fideles-łaci przy Archiwum Diecezjalnym w Kielcach, „Veritati et Caritati”, 7 (2016), s. 115-143.
- Kwaśniewski Andrzej, Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2016, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 108 (2017), s. 477-481.
- Kwaśniewski Andrzej, Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2017, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 109 (2018) s. 481-486.
- Kwaśniewski Andrzej, Sprawozdanie z działalności Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego im. bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach za rok 2018, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 112 (2019) s. 449-553.
- Kwaśniewski Andrzej, Statut Towarzystwa Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego Imienia Błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne”, 107 (2017) s. 469-477.
- Kwaśniewski Andrzej, Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego imienia błogosławionego Wincentego Kadłubka w Kielcach w latach 2012-2015, w: *Nova et vetera. Aktualne problemy archiwów diecezjalnych w Polsce*, red. W. Żurek, Lublin 2016, s. 133-172.
- Wróbel T., Ks. Józef Zdanowski historyk kielecki, „Kielecki Przegląd Diecezjalny”, 54 (1978) nr 1, s. 29-37.
- Wróbel T., Zdanowski Józef, w: *Słownik polskich teologów katolickich (1918-1981)*, t. 7, red. L. Grzebień, Warszawa 1983, s. 485-487.

Netografia

- Gonciarz A., Miechów. Wykład w Domu Pracy Twórczej. Duszpasterze w powstaniu styczniowym, 27 lutego, <https://dziennikpolski24.pl/miechow-wyklad-w-domu-pracy-tworczej-duszpasterze-w-powstaniu-styczniowym/ar/c13-14819302> (dostęp: 26.05.2020).
- Konferencja naukowa, Ks. Władysław Siarkowski - historyk, archeolog, etnograf, językoznawca. W hołdzie współpracownikowi Oskara Kolberga, <https://www.facebook.com/ktn.kielce/posts/kieleckie-towarzystwo-naukowe-serdecznie-zaprasza-30-listopada-2019-roku-na-konf/2443078239073680/> (dostęp: 26.05.2020).
- Konferencja popularno-naukowa w Korzelowie, <https://www.facebook.com/events/756061264789869> (dostęp: 26.05.2020).
- Konferencja w Szańcu, <https://www.facebook.com/events/384796735695121> (dostęp: 26.05.2020).
- Ks. Józef Zdanowski – historyk Kościoła i archiwista, <https://www.facebook.com/events/1173132016230915> (dostęp: 26.05.2020).

- Kurs przewodników diecezji kieleckiej. Grupa miechowska, <https://www.facebook.com/groups/194700014201450> (dostęp: 26.05.2020).
- Kwaśniewski Andrzej, Program naukowy „Rola Kościoła jako wychowawcy i stróża kultury narodowej”, s. 1, <http://www.archiwum.diecezja.kielce.pl/index.php/program-naukowy> (dostęp: 26.05.2020).
- Oratorium Świętych Diecezji Kieleckiej, <https://www.facebook.com/oratoriumswietych-diecezjikielckiej> (dostęp: 26.05.2020).
- Słowo pisane a słowo mówione w naczaniu ks. Benedykta Herbesta, <https://www.facebook.com/events/562475897883394> (dostęp: 26.05.2020).
- Studium Historii Diecezji Kieleckiej, <https://www.facebook.com/groups/1655306088077804> (dostęp: 26.05.2020).
- Symposium naukowe, <https://www.swietykrzyz.pl/aktualnosci/1453> (dostęp: 26.05.2020).
- Towarzystwo Przyjaciół Archiwum Diecezjalnego . bł. Wincentego Kadłubka w Kielcach, <https://www.facebook.com/towarzystwoprzyjaciolarchiwumdiecezjalnego> (dostęp: 26.05.2020).
- Zmartwychwstanie i odrodzenie ojczyzny, <http://www.centrumcr.pl/2019/03/zmartwychwstancy-i-odrodzenie-ojczyzny/> (dostęp: 26.05.2020).

Słowa kluczowe: archiwistyka; Archiwum Diecezjalne w Kielcach; środowisko naukowe; kościelne dobra kultury

Keywords: archivistics; Diocesan Archives in Kielce; the scientific community; ecclesiastical cultural goods